

Material for Trainer
Материали за преподавателя

БИОЛОГИЧНО ЖИВОТНОВЪДСТВО В БЪЛГАРИЯ

1. Законодателна рамка за биологично производство

- **Регламент (ЕО) № 834/2007** на Съвета от 28 юни 2007г. относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти.
- **Наредба 1/17.02.2013 г.** за прилагане правилата на биологично производство на растения, животни и аквакултури, растителни и животински продукти от аквакултури и храни, тяхното етиктиране и контрола върху производството и етиктирането (обн., ДВ 16/19.02.2013 г., изм. и доп., ДВ 63/1.08.2014г.)

С тази наредба в българското право се въвеждат регламентите на ЕС **Регламент (ЕО) № 834/2007** и **Регламент (ЕО) № 889/2008**, както и създаване и поддържане на информационна база данни на:

- а) производители, преработватели и търговци на земеделски продукти и храни, произведени по правилата за биологично производство;
- б) лица, които осъществяват контрол за спазване на правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни и означаването им съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 834/2007.

Чл.3. от **Наредба 1** дава дефиниция и принципите на биологичното земеделие.

...Чл.3. (1) Биологичното производство се основава на следните **принципи**:

1. разработване и управление на биологични процеси, основани на екологични системи и използване на вътрешни за тези системи природни ресурси чрез методи, които:

- а) използват живи организми и механични производствени методи;
- б) упражняват свързано със земята отглеждане на култури, животни и аквакултури, които съответстват на принципа за устойчиво използване на ресурсите;
- в) изключват използването на генетично модифицирани организми (ГМО) и продукти, произведени от или чрез ГМО, с изключение на ветеринарно-медицински продукти;
- г) използват предпазни и превантивни мерки и се основават на оценка на риска;

2. ограничаване на използването на външни ресурси;

Когато са необходими външни ресурси или когато не съществуват подходящите управленски практики и методи, посочени в т. 1, те се свеждат до предвидените в Регламент (ЕО) № 834/2007 и Регламент (ЕО) № 889/2008;

3. строго ограничаване на използването на синтезирани по химичен път вещества; употребата им се допуска в случаите, предвидени в чл.4, подточка "в" от Регламент (ЕО) № 834/2007;

4. при необходимост от приспособяване на разпоредби за биологично производство на Регламент (ЕО) № 834/2007 и Регламент (ЕО) № 889/2008 се вземат под внимание здравният статус, регионалните климатични различия и местните условия, етапи на развитие и специфични животновъдни практики.

(2) Освен общите принципи съгласно ал. 1, т. 1 - 4 биологичното земеделие се основава и на специфични принципи, описани в чл. 5-7 от Регламент (ЕО)№ 834/2007.

Раздел III, чл.14 (ал1-9) от **Наредба 1/17.02.2013г.** уреждат реда и условията за отглеждане на животни по биологичен начин и производството на животински продукти.

Животните са отгледани и животинските продукти са произведени по биологичен начин, когато са спазени изискванията на Наредбата относно:

1. произход на животните;
2. животновъдни практики, условия на отглеждане, транспорт и идентификация на животни и животински продукти;
3. развъждане;
4. фуражи и хранене на животни;
5. профилактика на заболяванията, ветеринарно лечение и хуманно отношение към животните;
6. почистване и дезинфекциране на сгради и съоръжения за отглеждане на животните.

- **Произход на животните** - При избора на видове трябва да се вземат предвид възможностите на животните да се приспособяват към местните условия, тяхната жизнелюбност, както и устойчивостта им на заболявания. Освен това видовете или линиите животни се подбират с оглед избягването на определени болести или здравни проблеми, свързани с конкретни видове и породи, които се използват често в интензивното производство, например стрес-синдром при свинете, PSE-синдром („бледо-меко-воднисто месо“), внезапна смърт, спонтанен аборт и трудни раждания, изискващи цезарово сечение. Предимство се дава на местни породи и линии.
- **Животновъдни практики, условия на отглеждане, транспорт и идентификация на животни и животински продукти** са подробно описани в Глава 2 на *Регламент 889/2008 на Европейската комисия*. - Помещенията за животните трябва да имат гладки, но не хлъзгави подове. Поне половината от минималната вътрешна площ на пода, е плътна, т.е. не е от летви или решетки; помещенията са пригодени с удобни, чисти и сухи площи с достатъчни размери за лягане/почивка, състоящи се от стабилна конструкция, която да не е от летви. Местата за почивка предоставят на животните задоволителни сухи постели, покрити с постелъчен материал, който се състои от слама или други подходящи естествени материали; да се осигури достъп до пасища по време на паша и свободно движение за животните и пр.. Животните се товарят и разтоварват без използване на електрически стимулатори за придвижването им със сила. Забранява се употребата на всякакви алопатични успокоителни преди или по време на транспорт на животни и други средства, причиняващи им стрес.
- **Фуражи и хранене на животните** - в стопанствата с биологично производство животните могат да се хранят с фуражи, произведени по биологичен начин, а през

периода на бозаене животните се хранят с майчино мляко. Използването на конвенционален фураж се допуска само при спазване на Приложение 2 към Регламент 889/2008. Употреба на небιологичен фураж за ограничен период и във връзка със специфичен район от отделни производители, когато производството на фураж е компрометирано или когато се налагат ограничения, по-специално вследствие на извънредни климатични условия, избухване на епидемия, заразяване с токсични вещества или вследствие на пожари.

Забранено е използването на антибиотици или друг вид вещества, стимулиращи растежа или продуктивността им.

- **Профилактика на заболяванията и тяхното лечение** – е подробно разписано в Раздел 4, член 23 и 24 на Регламент 889/2008г. и в неговите приложения. За лечение на животните могат да се използват физиотерапевтични препарати, хомеопатични лекарствени средства, микроелементи и веществата, посочени в Приложенията към регламента. Забранено е лечението с алопатични ветеринарномедицински препарати, както и с ветеринарно-медицински препарати, стимулиращи растежа и продуктивността, и с хормони.
- **Максимален брой животни на хектар** в зависимост от вида и категорията им, чийто отделени количества животински екскременти да са еквивалентни на 170 кг азот/хектар/година: общото количество оборска тор, което се използва годишно за торене в дадено стопанство, е максимум 170 кг азот на хектар земеделска земя. Максималният брой на видовете животни, съответстващи на това количество, е посочен в Приложение 12 към Наредба 35.

Периодът на преход от конвенционално към биологично животновъдство се отнася както до земята, от която се произвежда фураж, така и до отглежданите животни. Тук се прилага чл.23 и чл.26 от Наредба 1. Във втория случай периодът на преход варира от 12 месеца до 10 седмици в зависимост от вида животни:

- 12 месеца при еднокопитни и едър рогат добитък, включително биволи и от видовете на бизоните, и във всеки случай най-малко три четвърти от жизнения им цикъл;
- 6 месеца при преживни животни млечно направление, дребен рогат добитък и свине.

Всеки производител или вносител на земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин, е длъжен да информира за дейността си, да се регистрира и контролира от **контролен орган**. Този контролен орган представлява „...независима частна трета страна, която извършва инспекция и сертификация в областта на биологичното производство в съответствие с предвидените в Регламент (ЕО)№ 834/2007 разпоредби.” В България има 14 такива контролни органи, разписани в списък, който е на сайта на МЗХ.

Земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин и получили съответната сертификация, могат да се означават с национален знак за биологично производство.

2. Биологично животновъдство - Общи принципи, валидни за всички биоферми.

2.1. Развъждане и селекция.

Здравето и продуктивността на животните трябва да се стимулират чрез приспособени към техните нужди системи на отглеждане, чрез подбор на породите и адекватни методи на селекция. Спазвайки екологичните норми трябва да се избират животни, адаптирани към нуждите и условията на фермата.

Генетични манипулации, трансплантация на ембриони и хормонална синхронизация на еструса са абсолютно забранени. Забранено е също използването на бици и на сперма от бици, продукт на трансплантация на ембриони. Биофермерите трябва да използват възможно по-често естественото осеменяване.

2.2. Отглеждане

Системата на отглеждане, животновъдните сгради и възможността за движение трябва да са съобразени с особеностите на съответният животински вид.

При строителството на нови обори или големи реконструкции на вече съществуващи такива трябва да се предвиждат дворчета за разходка, за предпочитане са системите за свободно групово отглеждане пред системите за индивидуално отглеждане.

Броят на животните трябва да бъде съобразен с площта на обработваемата селскостопанска земя и с климатичните условия.

2.3. Животновъдни сгради

Леглата на всички видове животни трябва да се застилат със слама, добре да се подсушават и да бъдат добре изолирани. Единственото осветление през деня трябва да бъде слънчевата светлина.

Материалите и боите, използвани при построяването и за поддръжката на обора трябва да бъдат безвредни за животните.

2.4. Хранене на животните

Основен принцип е животните да се хранят според техните нужди !

По принцип на животните трябва да се изхранват само фуражи, произведени във фермата. Фуражите, закупени отвън трябва да служат само като допълнение на основният фураж, произведен във фермата и по възможност да идват от друга био ферма.

Забранено е прибавянето на синтетични фуражни добавки (карбамид, стимулатори на растежа, ензими, сулфонамиди и др.). Използването на синтетични витамини А, Д и Е за хранене на преживните животни трябва да се ограничи до минимум.

Забранено е профилактичното използване на химиотерапевтични лекарствени средства (антибиотици, хормони, кокцидиостатици, синтетични аминокиселини и др.).

2.5. Произход на животните

Основен принцип - всички новозакупени животни трябва да произлизат от сертифицирани биологични ферми.

2.6. Ветеринарна медицина

Трябва да се лекуват ранените или болни животни. Хомеопатичните лекарствени средства и методи да се използват с предимство. Противопаразитни средства и синтетични ваксини да се прилагат само със съгласието на ветеринарния лекар !

Козметични и стопански операции, като например рязане на опашки, рязане на зъбите, на човката и обезроговяване и др. трябва да бъдат ограничени до минимум. Разрешените козметични и стопански операции да бъдат извършвани само от квалифицирани специалисти.

Полезни допълнителни материали и източници:

Наръчник на производителите на биопродукти, ISBN-10: 954 – 90954 – 7-1

<http://www.bioelena.com/bg/>

<http://www.mzh.government.bg/MZH/bg/>

<http://www.babh.government.bg/bg/>